

8. Monitoring opanowania wybranych umiejętności końcowych z podstawy programowej

Wybierając arkusz obserwacji rozwoju dziecka, kierujemy się różnymi przesłankami. Istotne jest, aby:

- zadania diagnostyczne i obserwacje umożliwiły nam uzyskanie ważnych i konkretnych informacji o aktualnym poziomie rozwoju dziecka;
- zadania diagnostyczne umożliwiły opracowanie opisu osiągnięć dziecka czytelnego dla rodziców;
- arkusz odnosił się do celów z podstawy programowej.

Proponowany przez nas arkusz obserwacji – monitoringu opanowania wybranych umiejętności końcowych z podstawy programowej zbudowany został wokół czterech obszarów rozwoju uwzględnionych w najnowszej podstawie programowej wychowania przedszkolnego. W każdym obszarze wyszczególnione są najważniejsze cele – umiejętności do osiągnięcia przez dziecko, których poziom opanowania sprawdzić można za pomocą ujętych w tabeli zadań. Proponowany arkusz jest uniwersalnym schematem, z którego nauczyciel może wybrać najistotniejsze według niego sprawności do obserwowania. W zależności od wieku dzieci stopień trudności proponowanych zadań może ulegać modyfikacji według pomysłu i intuicji nauczyciela.

Aby uzyskać optymalny obraz aktualnego poziomu rozwoju dziecka, obok zadań warto stosować obserwację dziecka w czasie zajęć kierowanych i niekierowanych w zakresie czterech obszarów:

- **umiejętności społeczne i odporność emocjonalna;**
- **umiejętności matematyczne i gotowość do nauki czytania i pisanie;**
- **sprawność motoryczna i koordynacja wzrokowo-ruchowa;**
- **samodzielność, w tym umiejętność wykonywania czynności samoobsługowych.**

Poniższy arkusz obserwacji – monitoringu wypełniamy zgodnie z przyjętymi w przedszkolu wytycznymi – co najmniej raz w roku.

Zebrane w monitoringu zadania będą również przydatne w trakcie wypełniania informacji o gotowości szkolnej dziecka (Wzór nr 70).

Oceniając poziom opanowania umiejętności w zadaniu, posługujemy się skalą:

0 – zadanie niewykonane;

1 – zadanie wykonane częściowo (warto zaznaczyć, jeśli z pomocą nauczyciela; wskazać, jakie trudności wystąpiły);

2 – zadanie wykonane prawidłowo (warto zaznaczyć tempo, jakość, pomysłowość, zaangażowanie w zadanie).

Oceniając poziom opanowania umiejętności w czasie obserwacji, posługujemy się skalą:

UN – umiejętność nieopanowana;

US – umiejętność stopniowo opanowana, w trakcie opanowywania;

UO – umiejętność opanowana.

OBSZAR I: Umiejętności społeczne i odporność emocjonalna		
Opis sprawności	Sposób diagnozowania	Poziom opanowania umiejętności
Rozpoznawanie i nazywanie podstawowych emocji	Zadanie: Odegraj ze mną scenkę. Jesteś bardzo wesoła, bo twoja koleżanka wróciła z długiej podróży	
	Obserwacja: podczas zabaw mimicznych – pokazywanie i rozpoznawanie emocji na podstawie mimiki w spotkaniach w <i>Kole</i>	
	Zadanie: Pokaż za pomocą ruchów: złość, radość, smutek	
Radzenie sobie z przeżywaniem emocji	Zadanie: Jesteś smutna, bo twoja ulubiona książka się zgubiła. Co możesz zrobić? Jesteś zła, bo nie wygrałaś konkursu. Co robisz?	
	Obserwacja: podczas zabaw dramowych	
Szanowanie emocji swoich i innych osób	Obserwacja: podczas <i>Spotkań w kole</i> dotyczących emocji, rozmowy o emocjach	
	Zadanie: Po czym poznasz i jak się zachowasz, gdy ktoś jest smutny, zły, wesoły, boi się?	
Przeżywanie emocji w sposób umożliwiający dziecku adaptację w nowym otoczeniu, np. w nowej grupie dzieci, nowej grupie starszych dzieci, a także w nowej grupie dzieci i osób dorosłych	Zadanie: Ułóż z materiałów, które wybierzesz (<i>dary Froebela, dary natury</i>) to, co czujesz, jak się teraz czujesz	
	Zadanie: Narysuj to, jak się czujesz	
	Obserwacja: współpracy dziecka w grupie w toku równoległych zabaw w kącikach: twórczym, <i>darów</i> , gospodarczym, badawczym	

Rozstawanie się z rodzicami bez lęku, świadomość, że rozstanie takie bywa dłuższe lub krótsze	Obserwacja: aktywności dziecka i jego zachowania podczas: <i>Spotkań w kole, teatrzyków stolikowych, zabaw darami, realizowania zajęć otwartych, integracyjnych z udziałem rodziców</i>	
Wdrażanie swoich własnych strategii, wspierane przez osoby dorosłe lub rówieśników	Zadanie: Co zrobisz, jeśli chcesz się bawić, a nie ma w pobliżu zabawek? W co możesz się bawić, mając tylko piłeczkę z <i>daru 1</i> ?	
	Obserwacja: wykonywania zadań w grupach zabawowo-zadaniowych (twórczej, gospodarczej, badawczej, <i>darów</i>)	
Dostrzeganie, że zwierzęta posiadają zdolność odczuwania, przejawianie w stosunku do nich życzliwości i troski	Zadanie: Powiedz, jak należy opiekować się zwierzętami?	
Odczuwanie i wyjaśnianie swojej przynależności do rodziny, narodu, grupy przedszkolnej, grupy chłopców, grupy dziewczynek oraz innych grup, np. grupy teatralnej, grupy sportowej	Obserwacja zachowań dziecka podczas: codziennych zabaw w grupie przedszkolnej (integracyjne, tematyczne, swobodne, kierowane i niekierowane)	
	Obserwacja: aktywny udział dzieci w uroczystościach przedszkolnych związanych ze świętami narodowymi, rodzinnymi, lokalnymi, przedszkolnymi	

Posługiwanie się swoim imieniem, nazwiskiem, adresem	Zadanie: Ułóż z <i>darów</i> swoje imię i nazwisko	
	Zadanie: Pokaż swoje krzesło z etykietą, swoje imię na tablicy motywacyjnej, swoje imię przy wieszaku w łazience/szatni Zadanie: Znajdź w rozsypance etykietę ze swoim imieniem Zadanie: Podaj swój adres zamieszkania	
Używanie zwrotów grzecznościowych podczas powitania, pożegnania, sytuacji wymagającej przeproszenia i przyjęcia konsekwencji swojego zachowania	Obserwacja: zachowania dziecka w czasie wizyt gości w przedszkolu, w czasie wchodzenia do i wychodzenia z sali przedszkolnej, w sytuacjach konfliktowych	
	Obserwacja: wyjścia poza teren przedszkola – zwracanie uwagi na używanie zwrotów grzecznościowych podczas spotkań z innymi	

OBSZAR II: Umiejętności matematyczne i gotowość do nauki czytania i pisania

Opis sprawności	Sposób diagnozowania	Poziom opanowania sprawności/ umiejętności
Posługiwanie się językiem polskim w mowie zrozumiałej dla dzieci i dorosłych, mówienie płynnie, wyraźnie, rytmicznie, poprawnie wypowiada ciche i głośne dźwięki mowy	Zadanie: Powiedz mi swój ulubiony wiersz Obserwacja: podczas zabaw dramowych i wcielania się w role z wykorzystaniem pacynek, kukiełek, strojów teatralnych, rekwizytów oraz teatru przedmiotu	
Rozróżnianie głosek na początku i końcu wybranych prostych fonetycznie słowach	Zadanie: Powiedz, jakie słowa rozpoczynają się na tę samą głoskę, co wyraz <i>dom</i> . Jaką głoskę słyszysz na końcu wyrazów: <i>mama, domek, lalki</i> ? Zadanie: Wybierz z sali i ułóż przed sobą zabawki, których nazwy rozpoczynają się tą samą głoską	
Rozpoznawanie liter, którymi dziecko jest zainteresowane na skutek zabawy i spontanicznych odkryć; odczytywanie krótkich wyrazów utworzonych z poznanych liter w formie napisów drukowanych dotyczące treści znajdujących zastosowanie	Zadanie: Odczytaj napisy z etykiet w naszej sali (sala, okno, parapet, stolik)	

w codziennej aktywności	Zadanie: Ułóż litery, które chcesz z wybranych przez siebie <i>darów</i> Froebela	
	Zadanie: Wybierz książkę z kącika czytelniczego i powiedz, jakie litery w niej rozpoznajesz	
Tworzenie prostych i złożonych znaków, nadając im znaczenie, odkrywanie w nich fragmentów wybranych liter, cyfr, kreślenie wybranych liter i cyfr na gładkiej kartce papieru, wyjaśnianie sposobu powstania wykreślonych, narysowanych lub zapisanych kształtów	Zadanie: Rozejrzyj się po sali. Czy jakieś kształty, zabawki, przedmioty przypominają ci cyfry lub litery?	
	Zadanie: Ułóż z <i>darów</i> Froebela i <i>darów</i> natury własny symbol, herb	
	Zadanie: Narysuj wzór, napisz cyfrę lub literę na kartce papieru	
Określanie kierunków i miejsca na kartce papieru	Zadanie: Ułóż walec z <i>daru</i> 2 w prawym górnym rogu kartki. Połóż kulę z <i>daru</i> 2 w lewym dolnym rogu. Nauczyciel umieszcza w dowolnym miejscu sześcian i prosi: Powiedz, gdzie leży sześcian	
	Zadanie: Włóż kołeczek (z <i>daru</i> 1.2) w prawy górny róg niebieskiej tablicy, włóż kołeczek w lewy dolny róg	

Określanie położenia, liczby, kształtu, wielkości, ciężaru przedmiotów	Zadanie: Znajdź przedmioty, które mają taki sam kształt jak: kula, walec, sześcián	
	Zadanie: Przelicz klocki z <i>daru</i> 3	
	Zadanie: Połóż piłeczkę (z <i>daru</i> 1): na pudełku, pod pudełkiem, przed sobą, za sobą, po lewej stronie	
	Obserwacja: podczas zabaw heurystycznych – segregowanie przedmiotów, wyszukiwanie cech wspólnych, różnic	
Klasyfikowanie przedmiotów wg: wielkości, kształtu, koloru, przeznaczenia	Obserwacja: podczas zabaw heurystycznych – określanie cech wspólnych przedmiotów	
	Zadanie: Uporządkuj <i>dary</i> (patyczki z <i>daru</i> 8, piłeczki z <i>daru</i> 1, punkty z <i>daru</i> 10, pierścienie z <i>daru</i> 10) według koloru, kształtu	
	Obserwacja: podczas zabaw w kąciiku badawczym – segregowanie kamieni, kluczy, guzików	
Układanie przedmiotów w grupy, szeregi, rytmy, odtwarzanie układów przedmiotów i tworzenie własnych	Zadanie: Ułóż wybrany przez siebie ornament z <i>darów</i> : 3 i 4	
	Zadanie: Ułóż z wybranych <i>darów</i> rytm	
	Obserwacja: podczas zabaw z <i>darami</i> – projektowanie ogrodów z <i>darów</i> na dużych arkuszach szarego papieru lub tablicach geometrycznych	

Rozróżnianie podstawowych figur geometrycznych (koło, kwadrat, trójkąt, prostokąt)	Zadanie: Nazwij figury, które znasz z <i>daru 7</i>	
	Zadanie: Odrysuj element z <i>daru 9</i> . Jaką otrzymałeś figurę?	
	Zadanie: Ułóż z patyczków z <i>daru 8</i> kwadrat, trójkąt, prostokąt	
Eksperymentowanie, szacowanie, przewidywanie, dokonywanie pomiaru długości przedmiotów, wykorzystując np. dłoń, stopę, but	Zadanie: Wybierz patyczek z <i>daru 8</i> . Znajdź w sali jak najwięcej przedmiotów tej samej długości	
	Zadanie: Zmierz za pomocą sznurówek z <i>daru 1.2</i> wysokość stolika	
	Zadanie: Rzuć piłeczką z <i>daru 1</i> . Jak myślisz, na ile kroków ją rzuciłeś? (szacowanie)	
Przeliczanie elementów zbiorów w czasie zabawy, prac porządkowych, ćwiczeń i wykonywania innych czynności	Zadanie: Policz, ile dzieci bawi się przy stolikach	
	Zadanie: W plenerze – policz czerwone samochody na parkingu, schody przed wejściem do przedszkola	
Posługiwanie się liczebnikami głównymi i porządkowymi	Zadanie: (Nauczyciel układa kolorowe patyczki z <i>daru 8</i>). Który jest patyczek żółty? Jaki kolor ma piąty patyczek?	

Rozpoznawanie cyfr oznaczających liczby od 0 do 10, eksperymentowanie z tworzeniem kolejnych liczb	Zadanie: Wybierz książkę z kładka czytelniczego. Czy w numerach stron rozpoznajesz cyfry?	
	Zadanie: Pokaż i powiedz, jakie cyfry widzisz na pudełkach <i>darów</i>	
	Obserwacja: podczas zabawy w tworzenie liczb z sześcianów z <i>daru</i> 5P (z nadrukowanymi cyframi)	
Dodawanie i odejmowanie w sytuacji użytkowej, liczenie obiektów, odróżnianie liczenia błędnego od poprawnego	Zadanie: Dodawanie i odejmowanie na konkretach z wykorzystaniem <i>darów</i>	
Posługiwanie się pojęciami dotyczącymi następstwa czasu (np. jutro, wczoraj, dzisiaj, rano, wieczorem), w tym nazwami pór roku, nazwami dni tygodnia i miesięcy	Zadanie: Uzupełnij tablicę informacyjną – jaki dzień jest dziś, jaki był wczoraj, jaki będzie jutro. Opowiedz, co robisz wieczorem. O jakiej porze się budzisz?	

OBSZAR III: Sprawność motoryczna i koordynacja wzrokowo-ruchowa:		
Opis sprawności	Sposób diagnozowania	Poziom opanowania sprawności/ umiejętności
Wykonywanie czynności precyzyjnych, np. zapinanie guzików, wiązanie sznurowadeł	Zadanie: Przeplataj co dwa oczka zieloną sznurówkę z <i>daru</i> 1.2. Przewlec sznurówkę przez tablicę w <i>darze</i> 1.2 i zawiąż na kokardę	
	Obserwacja: podczas zapinania guzików, wiązania sznurowadeł w trakcie przygotowań do wyjść poza przedszkole	
	Zadanie: Zapnij guziki w poszewce na poduszkę. Zapnij guziki w kamizelce, bluzce (ubranie przyniesione przez nauczyciela)	
	Zadanie: Nawlecz według własnego pomysłu korale z <i>daru</i> 1.1 na sznurówkę (przynajmniej 5 koralii)	
Uczestnictwo w zabawach ruchowych, w tym rytmicznych, muzycznych, naśladowczych, z przybarami lub bez nich; wykonuje różne formy ruchu: bieżne, skoczne, z czworakowaniem, rzutne	Obserwacja: aktywności ruchowej podczas zabaw na świeżym powietrzu	
	Zadanie: (Nauczyciel trzyma hula-hoop oparte o podłogę). Przejdź przez hula-hoop w tę i z powrotem	
	Obserwacja: podczas aktywności ruchowej w czasie zabaw swobodnych i kierowanych	
	Zadanie: (Nauczyciel wyjmuje piłeczki z <i>daru</i> 1 i stawia otwarte pudełko w odległości 3 kroków od dziecka). Rzucaj piłeczkami do pudełka (6 piłeczek)	
	Zadanie: (Nauczyciel wyznacza miejsce początkowe w sali lub na dworze). Weź rozbieg i z wyznaczonego miejsca skocz jak najdalej (odległość mierzy dziecko krokami lub stopami)	

Konstruowanie, majsterkowanie, budowanie	Zadanie: Wybierz dowolną konstrukcję z <i>daru</i> 5 lub 6 i zbuduj ją	
	Zadanie: Zbuduj według własnego pomysłu budowlę z grochu i wykałaczek	
	Obserwacja: podczas zabawy swobodnej – budowanie z klocków, <i>darów</i>	
	Obserwacja: podczas zabawy w kąciku badawczym – manipulowanie śrubkami, nakrętkami	
Używanie chwytu pisarskiego podczas rysowania, kreślenia	Obserwacja: chwytu w czasie zadań grafomotorycznych, podczas rysowania, kolorowania	
	Zadanie: Narysuj patyczkiem z <i>daru</i> 8 falę i linię prostą na tacy z piachem. Podpisz się patyczkiem z <i>daru</i> 8 na tacy z piachem	
	Zadanie: Narysuj na białej kartce papieru koło, kwadrat i trójkąt	
Wykonywanie własnych eksperymentów graficznych farbą, kredką, ołówkiem, mazakiem	Obserwacja: podczas zabawy swobodnej – rysowanie, próby pisania	
	Zadanie: Stwórz własny obrazek, używając karty plastikowej oraz farby (technika TWAL)	
	Zadanie: Stwórz rysunek z koła oraz kwadratu (nauczyciel przygotowuje wcześniej dwie figury narysowane na kartce)	
Trzymanie przedmiotów jedną ręką, oburącz, małych przedmiotów z wykorzystaniem odpowiednio ukształtowanych ruchów dłoni	Obserwacja: podczas przenoszenia zabawek, pudełek w czasie zabawy swobodnej	

	Zadanie: Włóż jak najszybciej do pudełka czerwone punkty z <i>daru</i> 10	
	Obserwacja: trzymania sztuców, talerzy w czasie przygotowań do posiłku	
	Zadanie: Włóż do pudełek klocki z <i>daru</i> 3, następnie klocki z <i>daru</i> 6	
Wykonywanie podstawowych ćwiczeń kształtujących nawyk utrzymania prawidłowej postawy ciała	Zadanie: (Nauczyciel wyznacza prostą linię w sali lub na dworze). Połóż woreczek na głowie, rozłóż ręce i przejdź prosto po linii	
	Zadanie: (Nauczyciel układa nieregularnie na podłodze lub chodniku piłeczki z <i>daru</i> 1 – slalom). Przebiegnij jak najszybciej slalomem – obiegając każdą piłeczkę	
	Obserwacja: postawy ciała w czasie zabaw swobodnych, zajęć przy stole	
Wykazywanie sprawności ciała i koordynacji w stopniu pozwalającym na rozpoczęcie systematycznej nauki czynności złożonych, takich jak czytanie i pisanie	Zadanie: Narysuj jednocześnie dwoma rękami koła, ósemki	
	Zadanie: Wykonaj przeplatankę według własnego pomysłu (nauczyciel przygotowuje tekturę i paski papieru)	
	Zadanie: perforuj papier z konturami figur	
	Obserwacja: postawy ciała w czasie zajęć przy stole (rysowanie, kreślenie, kolorowanie)	

Wyrażanie ekspresji twórczej podczas czynności konstrukcyjnych i zabawy, zagospodarowywanie przestrzeni	Obserwacja: zagospodarowania przestrzeni w czasie zabawy swobodnej	
	Zadanie: Zaprojektuj wnętrze domu na dużej kartce papieru z wykorzystaniem <i>darów</i>	
	Obserwacja: ekspresji w czasie aranżacji sali, kącików	
	Obserwacja: podczas zabaw w plenerze – budowanie baz, kryjówek, zagospodarowanie zakamarków	

OBSZAR IV: Samodzielność, w tym umiejętność wykonywania czynności samoobsługowych		
Opis sprawności	Sposób diagnozowania	Poziom opanowania sprawności/ umiejętności
Samodzielne wykonywanie podstawowe czynności higieniczne	Obserwacja: codziennych czynności higienicznych – mycie, wycieranie rąk, mycie zębów	
Wykonywanie czynności samoobsługowe: ubieranie się i rozbieranie	Obserwacja: ubierania się oraz rozbierania do zajęć sportowych, wyjść poza teren przedszkola	
Spożywanie posiłki z użyciem sztućców	Obserwacja: postugiwania się sztućcami podczas posiłków	
Nakrywanie do stołu i sprzątnięcie po posiłku	Obserwacja: zaangażowania w przygotowanie stołów do i po posiłkach	
	Zadanie: Przygotuj stół do posiłku dla jednej osoby (Nauczyciel przygotowuje talerz, sztućce, kubek)	
Wykonywanie czynności, takich jak: sprzątnięcie, pakowanie	Obserwacja: zaangażowania w sprzątnięcie sali po zabawach, pracach	
	Zadanie: Włóż do teczki kartkę papieru i zamknij teczkę	
	Zadanie: Spakuj do siatki produkty z kącika gospodarczego – jabłko, dżem, słoik, wodę w butelce	

